

Motion till riksdagen 2010/11:So491

av Désirée Pethrus Engström (KD)

Barnkonventionen i svensk lag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inkorporera barnkonventionen i svensk lag.

Motivering

Sverige var 1990 ett av de första länderna i världen att ratificera barnkonventionen. Barnkonventionen ger en universell definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn världen över. Varje människa under 18 år räknas som barn, om hon eller han inte blir myndig tidigare enligt den nationella lagstiftningen.

Sverige har alltså folkrättsligt förbundit sig att förverkliga barnkonventionen. Tanken var att konventionen skulle användas som utgångspunkt i varje enskild lagstiftning och på det sättet bli en del av den svenska lagstiftningen.

Detta har inte skett i tillräcklig grad. Nuvarande ordning är inte helt lycklig. Att barnkonventionen inte explicit är svensk lag påpekas ibland av jurister och myndigheter när beslut har fattats som kan sägas stå i strid med barnkonventionen.

Om barnkonventionen gällde som lag skulle, enligt Unicef, till exempel bestämmelsen om alla barns rätt till utbildning behöva tas på allvar. Då skulle alla i samhället – skolor, kommuner, riksdag och regering – vara tvungna att se till att även gömda flyktingbarn fick gå i skolan. Idag har inte gömda flyktingbarn den rätten, utan är helt beroende av enskilda rektorers välvilja.

Ett annat exempel handlar om barns rätt att komma till tals. Det finns många exempel på fall där barn inte har fått komma till tals i vårdnadstvister, vid utredningar inom socialtjänsten eller i asylprocessen. Det finns andra exempel där barn har fått göra sin röst hörd, men på ett sätt som inte tagit hänsyn till barnets bästa och där barnet till och med blivit kränkt. Vi menar att rätten att komma till tals skulle få större genomslag om barnkonventionen

Fel! Okänt namn på

som helhet gällde som lag. Det skulle också tydligare visa att bestämmelserna i konventionen hänger samman och utgör en helhet. De formar en syn på barn som individer med egna, självständiga rättigheter som myndigheterna är skyldiga att ta på allvar.

Unicef menar vidare att eftersom barnkonventionen är ett grundläggande folkrättsligt instrument som innehåller bestämmelser om barns mänskliga rättigheter måste den få en starkare ställning i Sverige än den har idag. De fördelar de ser med en inkorporering är att barnkonventionens innehåll och syn på barn skulle tas på större allvar, att det skulle ställa högre krav på kompetens hos beslutsfattare om barns behov och rättigheter, att barnkonventionen skulle bli direkt tillämpbar i svenska domstolar och vid andra myndigheter, att det skulle skapas en praxisutveckling av barnkonventionens innehåll som skulle göra bestämmelserna tydligare och att ett barnrättsperspektiv skulle bli ett verkligt inslag i varje beslutsfattares vardag.

Enligt dagens modell har svensk lag företräde om det föreligger en konflikt mellan lagen och barnkonventionen. Konflikter kan inte uteslutas även om barnkonventionen blir lag, men det innebär att barnens rättigheter ges större tyngd och kan få större genomslag i praktiken. Det ställer också större krav på regering och riksdag att anpassa och transformera övrig lagstiftning så att den stämmer överens med innehållet i barnkonventionen.

En positiv effekt är också att Barnkonventionen sannolikt får ett större utrymme på utbildningar inom juridik och socialt arbete. Därmed höjs långsiktig kunskapsnivån om barns rättigheter inom svensk förvaltning.

När ett land ratificerat barnkonventionen kan man välja mellan att anpassa landets nuvarande lagar till konventionen – transformation – eller att införa alla konventionens artiklar som lagar – inkorporering. Sverige har alltså valt det förstnämnda alternativet.

Norge, å andra sidan, valde att både transformera och inkorporera barnkonventionen, vilket har visat sig leda till att kunskapen om barns rättigheter har ökat markant i landet, både hos vuxna och hos barn, enligt Rädda Barnen. Barnens rättsställning har också stärkts eftersom de oftare har tillfrågats inför beslut och barnkonventionen har också kommit in både som redskap och rättesnöre i den politiska planeringen. Kort sagt, man lever upp till konventionen på ett betydligt bättre sätt än till exempel Sverige, enligt Rädda Barnen. Man menar att inkorporerandet av barnkonventionen i norsk lag har givit en attitydförändring där paralleller kan dras till agalagens införande i Sverige.

Vi vill att barnkonventionen görs till svensk lag. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 27 oktober 2010

Désirée Pethrus Engström (KD)